

CONGRES – NARE JEUGDERVARINGEN

22 november 2018
Mercure, Zwolle

Het congres over nare jeugdervaringen (ook wel bekend als 'Adverse Childhood Experiences') vindt dit jaar plaats in Zwolle.

Kinderen zijn behalve kwetsbaar, óók veerkrachtig. We weten natuurlijk dat bepaalde situaties waarin kinderen opgroeien hun ontwikkeling kunnen schaden. Getuige zijn van huiselijk geweld of slachtoffer zijn van mishandeling bijvoorbeeld. Of ouders hebben die scheiden en elkaar naar het leven blijven staan. Of opgroeien met een verslaafde opvoeder. Door de veerkracht die kinderen bezitten, komen veel kinderen echter nog betrekkelijk goed uit zulke situaties.

Maar bij een aanzienlijk deel van de kinderen die iets vervalends meemaken, komt de ellende niet alleen. De nare gebeurtenissen stapelen zich bij hen op. Zij groeiden met meerdere, elkaar vaak versterkende, risicofactoren op. De prognose van deze kinderen is aanmerkelijk slechter dan van kinderen die maar met één enkele risicofactor opgroeiden, zo laat het beschikbare onderzoek naar Adverse Childhood Experiences zien.

Hoe stel je vast dat een kind zich in een dergelijke situatie bevindt? Wat zijn de effecten van een opeenstapeling van nare jeugdervaringen voor de verdere ontwikkeling van een persoon? Hoe stel je een (chronisch) psychotrauma of een posttraumatische stressstoornis vast? Hoe doorbreek je intergenerationele overdracht van deze problemen? Hoe ga je om met de stemmings- en persoonlijkheidsproblemen van mensen die een nare jeugd hadden? Hoe pak je dat aan bij migranten? Wat kun je als hulpverlener met de hechtingsstijl van deze mensen als kind en op latere leeftijd?

Bij deze en andere vragen staan de sprekers op dit congres uitvoerig stil.

Doelgroep

Dit congres is gericht op hbo- en academisch opgeleide professionals die werken met mensen die nare jeugdervaringen meemaken of in hun jeugd hebben ondergaan, en deze kwetsbare groep mensen beter willen leren ondersteunen.

Leerdoelen

- Wat Adverse Childhood Experiences zijn en wanneer deze problematisch worden;
- Wat de effecten van nare jeugdervaringen zijn op de verdere ontwikkeling van mensen;
- Hoe bepaalde risicofactoren van generatie op generatie worden overgedragen en wat te doen om deze spiraal te helpen doorbreken;
- Op welke manier een productieve samenwerkingsrelatie aan te gaan met mensen die stemmings- en / of persoonlijkheidsproblemen ervaren als gevolg van nare jeugdervaringen;

- Hoe mensen met een niet-westerse migratie achtergrond te helpen omgaan met de verwerking van nare jeugdervaringen;
- Welke behandel-effecten en innovaties bij getraumatiseerde kinderen in de praktijk ingezet kunnen worden;
- Chronisch trauma en het doorbreken van weerstand voor behandeling.

Programma

09.15 uur Registratie en ontvangst

10.00 uur Opening en inleiding op het thema door dagvoorzitter Dr. Guido van de Luitgaarden

10.15 uur Drs. Remy Vink [TNO] - Introductie in Adverse Childhood Experiences

11.00 uur Prof. Dr. Bernet Elzinga [Universiteit Leiden] - Nare jeugdervaringen en effecten op latere leeftijd

11.45 uur Pauze

12.15 uur Prof. Dr. Majone Steketee [Verweij-Jonker] - Intergenerationele overdracht

13.00 uur Lunchbuffet

Deelsessies

14.00 uur Deelsessie 1

1A Drs. Roland Sinnaeve [KU Leuven] - Houdingsaspecten bij stemmingsproblemen

1B Kaveh Bouteh [Pharos] - Psychotrauma en PTSS bij niet westerse allochtonen

15.00 uur Pauze

15.30 uur Deelsessie 2

2A Prof. Dr. Ramón Lindauer [De Bascule] - Behandel-effecten en innovaties bij getraumatiseerde kinderen

2B Drs. Caroline Dierkx [Praktijk 073] en Drs. Judith de Vroomen [Praktijk073] - Chronisch trauma en het doorbreken van weerstand

Sprekers en hun bijdrage

Drs. Remy Vink

Bijdrage: "Ik heb al veel meegemaakt..."

Remy is socioloog en onderzoeker bij TNO op het gebied van kindermishandeling. Zij deed onder andere onderzoek naar Adverse Childhood Experiences (ACE) bij kinderen en is auteur van twee richtlijnen kindermishandeling (voor de jeugdgezondheidszorg en voor jeugdhulp en jeugdbescherming). Eerder werkte Remy bij gemeenten en GGD-en en was zij projectleider van het eerste integrale project huiselijk geweld in Haarlem.

Veel kinderen in Nederland maken thuis ingrijpende gebeurtenissen mee. Zij groeien bijvoorbeeld op met kindermishandeling, geweld tussen ouders, (v)echtscheiding, ouders met verslavings- of psychische problemen, een ouder in detentie, een overlijden in het gezin. Deze 'Adverse Childhood Experiences' (ACE) kunnen grote gevolgen hebben voor de ontwikkeling van het kind en levenslange littekens veroorzaken. In de VS is hieronder volwassenen veel onderzoek naar gedaan. Uniek aan het onderzoek dat TNO in opdracht van en samen met de Augeo Jongerentaskforce uitvoerde is dat aan kinderen zelf is gevraagd welke ingrijpende gebeurtenissen zij al hebben meegemaakt of nog steeds meemaken en hoe zij hun kwaliteit van leven ervaren. De resultaten geven een schokkend beeld en onderstrepen de dringende noodzaak van preventie, signalering, hulp en een meer 'trauma-informed' manier van werken.

Prof. Dr. Bernet Elzinga

Bijdrage: Mishandeling en verwaarlozing in de vroege jeugd

Bernet verricht onderzoek naar de invloed van neurobiologische factoren van trauma en stress op cognitieve functies (met name het emotioneel geheugen). Dit betreft zowel fundamenteel onderzoek naar de effecten van stress bij niet-klinische groepen als onderzoek bij patiënten met stress-gerelateerde stoornissen (waaronder PTSD). Zij verzorgt tevens onderwijs en begeleidt stages en scripties. Sinds 2014 is zij voorzitter van de Commissie Ethiek Psychologie.

Mishandeling en verwaarlozing in de (vroege) jeugd, effecten op latere leeftijd en wat dit impliceert voor professionals in de praktijk? Deze invalshoek staat centraal in de plenaire bijdrage onder leiding van Bernet.

Prof. Dr. Majone Steketee

Bijdrage: Hoe doorbreken we de cirkel van geweld?

Majone is expert op de terreinen van jeugd(zorg), geweld in afhankelijkheidsrelaties en de geestelijke gezondheidszorg en doet onder andere veel internationaal onderzoek naar (factoren) van jeugdcriminaliteit. Majone promoveerde aan de Universiteit van Amsterdam op het onderwerp vrouwenhulpverlening in de psychiatrie. Momenteel is zij voorzitter Raad van Bestuur van het Verweij-Jonker Instituut.

Zo'n 119.000 kinderen in Nederland worden mishandeld in het gezin waarin zij opgroeien. Dat aantal neemt niet af, het aantal (her)meldingen neemt zelfs toe. Het niet erkennen en benoemen van de mishandeling leidt tot een trauma dat impact kan hebben op de volgende generatie. Wat zijn de oorzaken waarom we kindermishandeling als probleem niet goed kunnen herkennen en soms niet willen herkennen. Hoe verbeteren we dat? Hoe kunnen we deze kinderen beschermen en voorkomen dat zij later dit patroon herhalen? In deze presentatie zal het probleem kindermishandeling van verschillende kanten belicht worden. Eerst wordt in vogelvlucht de geschiedenis van de aanpak van kindermishandeling geschetst. Daarna wordt in gegaan waarom kindermishandeling een ingewikkeld en ongemakkelijk probleem is, dat met regelgeving en beleidsvoornemens niet 'weg geregeld' kan worden. Waarom wordt kindermishandeling nog niet voldoende herkend, en is hulp aan kinderen nog steeds ondergeschikt aan regelgeving en regelzucht. Tenslotte gaat Majone dieper in op hoe professionals en wetenschap mogelijkheden kunnen ontwikkelen om kinderen beter te beschermen en de intergenerationale overdracht van geweld een halt kunnen toeroepen.

Drs. Roland Sinnaeve

Bijdrage: Houdingsaspecten

Roland is klinisch psycholoog en onderzoeker. Hij werkt binnen het Universitair Psychiatrisch Centrum van de Katholieke Universiteit Leuven als individueel behandelaar en vaardigheidstrainer in de dialectische gedragstherapie. Hij is ook opleider bij Dialexis Advies, het DGT-opleidingsinstituut verbonden aan Behavioral Tech in Seattle.

In Leiden bestudeerde Roland de effectiviteit van klinische DGT. Aan de KU Leuven onderzoekt hij de relatie tussen stress en relationeel functioneren bij mensen met en zonder BPS. Roland is lid van de DGT Strategic Planning Meeting aan de Universiteit van Washington.

Wat is bekend uit wetenschappelijk onderzoek over houdingsaspecten in relatie tot stemmings- en persoonlijkheidsproblemen voortkomend uit nare jeugdervaringen? En wat

betekent dit concreet voor begeleiding en behandeling in de praktijk? Deze invalshoek staat centraal in de bijdrage onder leiding van Roland.

Kaveh Bouteh

Bijdrage: Psychotrauma bij niet westerse allochtonen

Kaveh is trainer en adviseur bij Pharos, een landelijke organisatie die zich onder meer bezig houdt met het duurzaam verbeteren van de kwaliteit, effectiviteit en toegankelijkheid van zorg en preventie aan laagopgeleiden, migranten en vluchtelingen. Hij is daarnaast als gastdocent verbonden aan diverse hogescholen en universiteiten en is gespecialiseerd in healthcare and diversity, health literacy en diversiteitsmanagement.

Kaveh gaat in deze deelsessie in op psychotrauma en PTSS bij niet westerse allochtonen als gevolg van nare jeugdervaringen. Wat zijn indicaties voor zorg en hoe kan preventie en ondersteuning gestalte krijgen?

Prof. Dr. Ramón Lindauer

Bijdrage: Behandeleffecten en innovaties bij getraumatiseerde kinderen

Ramón is opgeleid tot psychiater en kinder- en jeugdpsychiater. Hij is gepromoveerd op een onderzoek naar neurobiologische aspecten en behandeling van PTSS bij volwassenen en vervulde de opleiding tot systeemtherapeut, EMDR-practitioner en TF-CBT-trainer/supervisor. Ramón is verbonden aan het AMC in de functie van Hoogleraar Kinder- en Jeugdpsychiatrie.

Kinderen en jongeren maken regelmatig ingrijpende gebeurtenissen mee. Een deel van deze kinderen ontwikkelt trauma-gerelateerde problemen. Ramón gaat in deze deelsessie nader in op de behandelvormen en de effecten van behandeling en innovaties op het gebied van traumabehandeling voor deze kinderen en jongeren.

Drs. Caroline Dierkx

Bijdrage: Chronisch trauma en het doorbreken van weerstand

Caroline is GZ-psycholoog en trauma-therapeut (EMDR en/of CGT) en heeft ruime ervaring met het behandelen van chronisch getraumatiseerde kinderen en hun (pleeg)ouders. Zij is werkzaam als GZ-psycholoog bij Praktijk073 en bij Psychotraumacentrum Sterk Huis.

Chronisch getraumatiseerde kinderen hebben traumabehandeling nodig. Bij de behandeling lopen hulpverleners echter vaak tegen weerstand aan, zowel bij het kind, ouders/verzorgers en de verwijzer. Kinderen willen/durven vaak niet over hun traumatische herinneringen praten of ze zeggen dat ze het zich niet meer kunnen herinneren. Hun ouders/verzorgers en/of de verwijzer schatten vaak in dat het kind ontregeld raakt als er over de herinneringen wordt gesproken. Men is bang om 'oude koeien uit de sloot te halen' en het kind overstuur te maken. In deze deelsessie wordt uitgelegd hoe deze kinderen en hun ouders/verzorgers toch gemotiveerd kunnen worden voor traumabehandeling.

Drs. Judith de Vroomen

Bijdrage: Chronisch trauma en het doorbreken van weerstand

Judith is werkzaam als GZ-psycholoog/EMDR-therapeut binnen de polikliniek van Herlaarhof, waarbij zij behandelingen doet bij kinderen tussen 0-18 jaar. Binnen haar team komen jeugdigen die langdurig en/of complexe dingen hebben meegemaakt wat ervoor zorgt dat hun normale ontwikkeling (ernstig) wordt bedreigd. Daarnaast is Judith in de functie van GZ-psycholoog verbonden aan Praktijk073.

Judith verzorgt deze duopresentatie samen met haar collega Drs. Caroline Dierkx.

Dr. Guido van de Luitgaarden

Bijdrage: Dagvoorzitter

Guido is senior onderzoeker bij het lectoraat Sociale Integratie van Zuyd Hogeschool, hoofdredacteur van *Blik op Hulp en pleegouder*. Hij is sinds 2002 werkzaam bij Zuyd Hogeschool en in 2012 promoveerde hij aan de University of Salford (VK) op een proefschrift over oordeels- en besluitvorming van jeugdbeschermers bij vermoedens van kindermishandeling.